

EDITORIAL

Un estiu mogut i un nou curs batallador

Els resultats de les passades eleccions de maig, municipals i autonòmiques, han permès noves majories en **València**. Tant en les **Corts** com en molts ajuntaments s'han conformat governs conservadors i/o de dretes, governs de **PP** junt en **Vox**. Els del partit d'**Abascal** entren fort en alguna d'estes institucions, especialment combatius en el pancatalanisme instaurat durant dècades per una classe política col·laboracionista en dita ideologia, la qual ha trobat en les dos últimes legislatures una espenta extra en eixe conglomerat que es **Compromís**.

Si bé les primeres actuacions podien ser esperançadores per a un promes canvi en eixa política lingüística i cultural ideològica, dogmàtica, inquisidora, negacionista i discriminatòria respecte de qui no pensa ni actua com un manso catalanitzat, pronte vingue al·lo del *aixa arriere* o arreculo, i a on havien dit *arre*, es convertí ràpidament en un *so*. Recordem el cas de **Burriana** i les revistes catalanes que formaven part de les compres de la biblioteca municipal d'aquella localitat dirigides a l'adoctrinament; o el del conseller d'Agricultura, a qui li faltaren els minuts per a borrar un tuit escrit en la normativa ortogràfica valenciana de la **RACV** o d'**El Puig**..., per posar només uns exemples.

Ad aço ara se li ha sumat el famós accent del toponim de la capital valenciana. Lo anormal, *València*, ho volien fer normal i "científic". Aclarirem a l'excalcalde català **Ribo**, que no ha tardat en posar cullerada en el tema, que en els originals de les **Bases d'Ortografia Valenciana** de 1932 ("Normes del 32 o de Castello"), **València** està accentuada com cal; això sí, el toponim se modificà enseguida, ya sense eixe "consens" que tant els agrada mencionar, tant en el vocabulari de **Carles Salvador** com en l'edició de les "Normes" en 1933. Repetim: en accent tancat en les seues venerades "Normes", perquè aixina es com ho pronunciem tots els valencians –ell no, clar–. Una "e" tancada que ademés recomanava un sector de l'**AVLI** quan se sollicità informe al respecte. Per cert, famosa academia política al servici dels dictamens de l'**IEC**, que no ha fet més que generar discòrdia i coajudar a la perdua d'identitat idiomàtica i cultural dels valencians manipulant tot al·lo que ha pogut; com en el cas que nos ocupa, sense anar més llunt.

Pero encara quedava el desproposit final. Apareix **Sandra Gómez (PSOE, Ajuntament de València)** a la defensa del toponim catalanitzat en el ridícul argument: "¿Es que en estos años alguien ha perdido su avión porque tenía que ir al aeropuerto de València y no sabía dónde era?" (*Las Provincias*, 26-09-2023, edició digital). I si posem "aeroport de València", ¿se

confondrà algu, sra. Gómez? Quan l'ignorancia se suma a la prepotencia nos trobem arguments com estos.

No acaba aci la cosa, ara al sr. **Ribo** –molt inclúsiu ell i que pensa en tota la ciutadania– li sap mal que la **Real Senyera** recupere la seua presència en la **Seu** de València. Allí, l'ensenyà presidí el **Tedeum**, acte d'acció de gràcies per la conquesta cristiana de **Jaume I**, que se ve celebrant des del primer centenari (1338). Sempre l'ensenyà valenciana ha accedit ad eixe temple per a tal fi, en les consabudes interrupcions, ya en el segle XX, del seu govern i el de **Pérez Casado**. ¿Acas els valencians que desigen se realice eixe ritual son manco ciutadans que els agnostics, ateus o llaics? La **Real Senyera** no es d'ell ni de l'Ajuntament que la custodia, es de tots els valencians. En fi, en nom de la "llaicitat", enguany, si va a la **Processo Civica**, li recomanariem que se fera un refresquet, ell i la seua colla, mentres la **Senyera** entra i està en la catedral valentina; i aixina de pas descansa.

I mentrestant seguim sent la comunitat autònoma pijor finançada; dos legislatures del **Botanic** que han aprofitat per a recular mes i mes en benestar i en renda per capita. Ahi estava el senyor **Puig**, ara senador –¿democràticament elegit?– a qui tambe li dona pena que en el **Congrés** se parle valencià i per tant se respecte l'**Estatut**, mentres proposon l'ignominios terme **català-valencià** per a referir-se a la llengua valenciana; un invent acientífic producte de l'autoodi i de la caverna catalanista.

Tornant al tema dels "quartos", es aborronador que la finançació siga ara pijor que fa 20 anys (*Las Provincias*, 26-09-23). ¡Ah!, i, per si fora poc, tenim a la "quadrilla" de tanda, en recolzament d'**Esquerra Republicana de Catalunya**, la **CUP** i un atre partidet, **Nueva Canaria** –que veges qué pinten estos tres per aci–, oponent-se a l'ampliació del **Port de València** i fent força al "desgovern" de **Sánchez** des de 2022 per a que paralise el projecte i afronte la demolició de les obres ya fetes: 203 milions (*El Español*, 21-05-2022, edició digital). No es l'única notícia en este sentit; ve de llunt, i se n'han donat mes, pero esta informa de que han presentat una **PNL** (Proposició no de Llei) per a la paràlisi i reversió.

En fi, mes de lo mateix. Mentres nos entretemen –perque nos han pres la mida en qüestions de noms, d'identitat i de símbols– nos empobrim, nos van destruint com a societat i minen el futur d'unes generacions valencianes a les que se'ls va desdibuixant qualsevol signe identitari per a fer-los "ciutadans del mon" sense referents, ni patria; marionetes de l'expansionisme i anexionisme pancatalaniste.

LA CITA

Feliços son aquells que s'atreixen en coratge a defendre lo que amen.

Ovidi

SUMARI

- 1
▪ EDITORIAL: **UN ESTIU MOGUT I UN NOU CURS BATALLADOR**
- 2
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
▪ PATRIMONI VALENCIÀ: **LA FESTA DEL 9 D'OCTUBRE EN EL LLIBRE DEL CEREMONIAL**
- 3
▪ JOCS TRADICIONALS (XCIV): **CANÇONETS INFANTILS (I)**
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
▪ RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **SAÏDIA**
- 4
▪ PASSATEMPS
▪ FAULA: **ELS ANETS CASOLANS I ELS ANETS SILVESTRES**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2023

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

GAV (Grup d'Acció Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 València C.
www.gav-valencianistes.com

INEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org // info@inev.org

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 València C.
Tel: 963 91 09 92 // www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

RACV (Real Acadèmia de Cultura Valenciana)
C/ Avellaner 26. 46003 València C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

2 Oct (dilluns) 12 h. Seu de la RACV.

APERTURA DEL CURS DE LA ESEV (Escola Superior d'Estudis Valencians)

Discurs inaugural: José Oliveros Roselló.

Entrega de Medalla i Diploma als Acadèmics Corresponents Jaime Orts Mascarell i Rodrigo Madrid Gómez.

+Info: **RACV**

2 Oct (dilluns) 19:30 h. Seu de LRP.

LLECTURA de llibrets de falla premiats en 2023.

+Info: **LRP**

3 Oct (dimarts) 17:30 h. Llonja de la Seda. Carrer de la Llonja, 2. València C.

APERTURA DEL CURS ACADÈMIC

Durant l'acte tindrà lloc el nomenament com a Acadèmic d'Honor al Dr. Pedro Cavadas Rodríguez.

Entrada lliure fins completar l'afor.

+Info: **RACV**

3 Oct (dimarts) 19 h. Seu de la GAV.

PRESENTACIÓ DE LLIBRE: Pacuj Llosà i Fernando Moreno: *València Pionera en España y el Mundo. Tomo 2*.

+Info: **GAV**

4 Oct (dimecres) 19:30 h. Seu de LRP.

CONFERÈNCIA: Baltasar Bueno: "Les negociacions ocultes per a crear la AVL. ¿Resoldran el problema aquells que el crearen?".

+Info: **LRP**

6 Oct (divendres)

• **TE DEUM.** A les 20:15 h. Real Monasteri de Sta. Maria d'El Puig. C/ Lo Rat Penat, 1A. El Puig.

• **SOPAR DE SANT DONIS.** A les 22:00 h. Restaurant La Hípica, c/ Jaca, 23. València C.

+Info: **LRP**

(Continúa en la pàgina següent)

PATRIMONI VALENCIÀ

La Festa del 9 d'Octubre en el Llibre del Ceremonial

J.M.M.

La celebració pels valencians, el dia de per **Felip V**.

Sant Donis, de l'entrada de **Jaume I** en la capital del regne musulmà de **València**, conta en una llarga tradició. Començà a celebrar-se d'una manera solemne per al primer centenari de la gesta, i anà repetint-se successivament, primer en els centenaris, després en diferents freqüències, fins que a finals del s. XIX, en la visita al llavors recent inaugurat monument al Conquistador en el Cap i Casal (1891), arribaria a fer-se anual.

L'importància d'esta data, que significà l'incorporació al cristianisme i al món occidental del regne conquistat fon fonamental i, així, la festa del **9 d'Octubre** començà a organitzar-se seguint tot un protocol que implicava, especialment, al govern de la Ciutat, açò es, al **Consell Municipal**, i conjuntament també a diferents institucions civils, religioses i, com no, militars.

Des del moment en que la **Senyera Real** es convertí en l'emblema protagonista que presidí la festa –no debades representava al mateix rei– tot un ritual marcarà l'organització i el desenvolupament de la celebració. Un protocol este que es troba recopilat, junt a uns altres, en el **Llibre del Ceremonial**.

Este llibre arreplega el conjunt d'actuacions, de reglamentació –obligacions, assistències i funcions– dels jurats, Racional, síndics, oficials i funcionaris representants de la ciutat, així com de normes protocolàries. Es tracta d'un codex manuscrit que en **1696** havia acabat de redactar, i tenia preparat per a la seua impressió, **Felix Cebrian Arcail**, personatge que ocupà distints carrecs en l'administració de la ciutat: Jurat en diferents ocasions, Racional (1695), Prohom del Quitament (1696), Síndic de la Cambra (1702), Administrador de Sises –imposts– (1705)... i ma realisa la corresponsal salva, la descripció de l'itinerari, l'entrada a la Seu, la disposició que allí ha d'ocupar –al costat de l'Evangeli, junt a la reliquia de sant Jordi– i el lloc que han d'ocupar autoritats i carrecs, parroquies..., així com el recorregut que es farà per a tornar l'ensenyà que representa al poble valencià.

El mateix autor, en referir-se a la seua obra, indica que no es tracta d'un epitom o recopilació, sino d'un verdader espill en el qual les autoritats han de mirar-se i a on trobaran l'idea mes perfecta per a governar en prudència. En realitat, constituïx tot un corpus que arreplega i fixa com es celebren diferents actes, festivitats, i com es resolien distintes situacions de caracter solemne o de representació estamental.

Este llibre, dedicat a la ciutat –Cap del Regne– es conserva en l'**Archiu Històric Municipal de València** i constituïx una joia per ell mateix, pero especialment per l'informació que reporta en relació a l'estatus que havia de salvaguardar-se per als carrecs municipals quan actuaven com a tals i en representació de la ciutat, del Cap i Casal. De fet, esta denominació –que denota l'importància de la capitalitat en relació a l'estat– apareix referenciada de manera destacada. Alguns historiadors, en estudiar el text, no dubten en qualificar-lo com un manual per al bon govern.

La gran festa valenciana de la commemoració de la conquesta cristiana no solament queda registrada en el **Ceremonial**, mes encara, s'il·lustra arreplegant la configuració i el protocol que havia d'observar-se en relació a l'exposició de la **Senyera** i la processó

cívica que s'organitzava. Set pàgines –les foliades en els numeros 162 a 168– dedica a l'explicació, en text i dibuixos, de la referida distribució d'oficials, carrecs, milícia... que acompanyen a la **Senyera** des de la **Casa de la Ciutat** a la **Seu**. Queda reflectit tot el protocol que s'ha de seguir des del moment en que la **Senyera** es arborada en el balcó –a les set del matí– per l'**Arxiver Racional**, els actes dins la pròpia casa (missa, veneració de la reliquia de sant Jordi), l'organització de la desfílada precedida per la Real **Senyera**, que es devalla mentres la **Companyia del Centenar de la Plo-**

nia del Centenar de la Plo-nia del Centenar de la Plo-

PORTADA

ORDE DE LA COMITIVA

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart** // Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com

Cançonetes infantils (I)

D'estes cançons se'n poden trobar moltes versions. Aci donarem només una, i en algun cas mencionarem alguna variant.

Cançonetes de breçol

Son cançonetes que cantaven les mares, però sobre tot les yayes, per a adormir als chiquets de bolquerets mentres els mantenien en braços i se balancejaven en les cadires o en les engrunsadores.

“Noni, noni, nonineta.
Que li entre la soneta.
Si la soneta li ve,
yo també me dormire.”

“A esta nina chicoteta/ A este nino chicotet,
la yaya ¿qué li fara?
Una caroteta en randa
i ben guapa/ guapo que estara.
Ah, ah, ah, ah...”

MARE I FILLA, DE
JOSEP MONGRELL

“Nono, chichet/ Oh, oh, oh, chichet.
Ha caigut un gatet,
s'ha trencat la cameta
i ara està coixet.”

“Dorgues, dorgues bon infant
que ta mare va al mercat
i ton pare a Alacant
i pronte vindra cantant.”

“La meua chiqueta
es l'ama del corral i del carrer
de la figuera politana
i de la flor del taronger.”

ACTIVITATS CULTURALS

OCTUBRE DE 2023

(Ve de la pagina anterior)

9 D'OCTUBRE

DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h. en la Plaça de l'Ajuntament de
Valencia C.

BAIXADA DE LA REAL SENYERA

I

PROCESSO CIVICA

EL VALENCIANISME EN LA PROCESSO DE 2022

LXXIV CURSOS DE LO RAT PENAT

- Cursos de Llengua Valenciana. Nivells: Basic, Elemental, Mig, Superior i Professorat. Modalitats: presencial i telematica. Inici: 16 octubre.
- Curs d'Introducció a la Poesia. Inici novembre.
- Curs d'Interpretació i direcció escènica.
- Revalencianisació Llingüística. Dirigit a persones que ya contenen en el títol “Mitjà” de la “Junta Qualificadora” pero desigen revalencianisar-se.
- Tertúlia de cultura valenciana - pràctica del valencià oral. Inici: octubre.

+Info: cursos@loratpenat.org

AULA D'HISTORIA DE LO RAT PENAT

Programa: “Protagonistes de la nostra cultura”. Classes els divendres de 18:30 a 19:30 h. Inici: octubre. +Info: secretaria@loratpenat.org

ESCOLA DE DANSES MARIA TERESA OLLER

- Curs d'iniciació a les danses valencianes: Els dimecres de 19 a 20:30 h. Del 25 d'octubre al 29 de maig de 2024. +Info: danses@loratpenat.org

TALLER DE LLITERATURA

En col·laboració en l'Assoc. Vicent Blasco Ibàñez.

Matricula oberta

+Info: LRP

CURSOS DE LLENGUA VALENCIANA DEL INEV

18 Oct (dimecres). Començament dels cursos.

Graus Elemental i Mig

Modalitat a distancia/en llinia. Tutories presencials per a resoldre dubtes i practica oral.

Matricula oberta fins al 15 de decembre.

+Info: INEV

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació economica, també te quedariem molt agraits. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.M.M.

Garcia Maldonado, Miquelo

Saïdia

L'Oronella-Foment de les lletres valencianes, 2023
(270 pàgines)

Saïdia es una novela que nos transporta de la realitat quotidiana a un passat historic, o fantasios, com es vullga, puix l'autor nos entremescla estos dos “mons”. Un jove ingenier, Jaume, que ha rebut l'encarrec de la rehabilitació i renovació del mercat de **sant Pere Nolasc**, emplaçat en el barri de la **Saïdia** de la ciutat de **Valencia**, es el protagonista d'esta peculiar historia.

Una troballa mentres s'estan eixecutant les obres posarà al descobert un secret amagat durant segles; est es el fet nuclear d'una trama que nos escaubará en el passat historic de Valencia, que nos transportarà a una epoca anterior a la conquesta cristiana, i a una historia que —com diem— intercala els aconteniments de la realitat de l'obra que obligarà a un estudi arqueologic del subsol, i el mon paralel que s'obri en el descobriment que es realisa en eixes excavacions.

Saïdia, la princesa que dona nom al relat, filla d'**Ibn Mardanis** —el rei **Llop**—, apareix en eixe mon al que accedirà Jaume gracies al contingut que es trobava en un cofre aparegut en l'excavació, començant aixina una historia d'amor entre els dos protagonistes d'universos tant distants i diferents.

El prologuiste de l'obra nos diu sobre l'autor: “Proveït d'una imaginació admirable, contrastada en la realitat, junt a la seua proverbial escritura descriptiva i analítica, te du de la mà en eixa Saïdia que tan be coneix; de tal manera que, en els seus ulls i per la seua ploma, tan pronte veus des d'una perspectiva actual de hui en dia com a través dels decorats, sentiments i situacions d'époques anteriors.”

El recorregut descriptiu per Valencia, intra i extramurs, en el que se descriuen carrers i racons, ademes de la part historica que envolta el relat, son uns alicients afegits que se sumen per a fruit d'esta llectura.

PASSATEMPS

M.S.S.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. S'aplica a la classe d'animals del grup dels artropodos, en un numero variable d'apendixs, dos parells d'antenes i el cos cobert per una corfa.
2. Caixa ossea en el cap que conté l'encefal.
3. Constelacio del zodiac representada per un ser mitologic en cos de cabra i coa de peix.
4. Recint destinat a guardar vehiculs.
5. Que es originari d'algun lloc.
6. Soldat que antigament utilisava la llança en un combat.
7. S'aplica a la carn que te poc o gens de greix.
8. Recipient per a contindre i transportar la llet.

PARAULES VERTICALS

La solucio a peu de pagina.

1. Fixar-se a la terra una planta per les rails. Fer-se forta una idea, costum, etc. Establir-se de manera permanent en un lloc, adaptant-se per complet i vinculant-se a la vida del mateix.
2. Perdre momentaneament l'ale a causa de fortes rialles o de plor intens.

1.	— — — —	I	—	—	—	—	—
2.	—	—	—	—	—	—	U
3.	—	—	P	—	—	—	—
4.	—	—	—	R	—	—	—
5.	—	R	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	L	—	—	—
7.	—	—	—	G	—	—	—
8.	—	L	—	—	—	—	—

RONDALLA

M^aA.M.C.

Els anets casolans i els anets silvestres

En un rogle d'anets casolans se conversava jujant en severitat, entre charrades a crits, el comportament covart dels mateixos patos casolans, en general, i la propia en particular. En expressions fortes castigaven a tots la sumissio incondicional de les que donaven a l'home tantes proves, deixant que disponguera d'ells i de les seues families al seu antoix.

—Es una vergonya —dien— que vixcam en semblant abjeccio, presos voluntaris del nostre tirà, contentant-nos en sorolloses e inutils protestes, quan el veem matar sense pietat als nostres fills, sense que mai fem un gest de rebelio, sense que manem de nosatres, o sense que mamprengam la fuga, deixant-lo plantat i recuperant nostra independencia.

Els seus crits eren tant forts que un anet silvestre que passava per alli voltant en llibertat els escoltà; i deixant-se

caure llaugerament prop d'ells, escoltà en atencio tot lo que estaven dient els anets casolans: les seues

Un atre pato casolà tractà als seus companyers i a si mateixa de covarts. —Te rao —digue el foraster. Un repiqueteig de becs malhumorats se deixà escoltar en el corral. —Som tots uns desvergonyits —crijà un orador; i l'anet silvestre, entusiasmat per tanta eloqüencia, deixà eixir un: "iEs cert!", que si no haguera tingut bones ales li haguera costat la vida; puix, una cosa es ser anets casolans i confessar-s'ho entre si, i una atra que un foraster vinga i nos ho diga a la cara.

Els anets casolans el miraren primer de reüll quan manifestà la seua conformitat en lo que ells mateixa dien; pero seguiren conversant.

Impugnà u d'ells la seua falta d'unio per a espolsar-se el jou que damunt els

patos casolans pesava. Aplaudi el foraster... Li contestà un remor marmolador.

Un atre pato casolà tractà als seus companyers i a si mateixa de covarts.

—Te rao —digue el foraster. Un repiqueteig de becs malhumorats se deixà escoltar en el corral.

—Som tots uns desvergonyits —crijà un orador; i l'anet silvestre, entusiasmat per tanta eloqüencia, deixà eixir un: "iEs cert!", que si no haguera tingut bones ales li haguera costat la vida;

puix, una cosa es ser anets casolans i confessar-s'ho entre si, i una atra que un foraster vinga i nos ho diga a la cara.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'una rondalla treta de www.cervantesvirtual.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Anet/ pato: Nom donat a diferents aus de la familia de les anatides, de l'orde de les palmipedes, en el bec aplanat. Hi ha diverses especies, algunes domestiques i

unes atres salvages.

Antoix/ caprig/ veleïtat: Desig gran i poc raonable.

Casolà/ caser: Criat en casa.

Jou/ nugament: Lo que unix a dos o

mes coses o persones.

Remor/murmuracio: Soroll no massa intens ni definit.

Silvestre/ rustic/ campestre: Relatiu als boscs o propi d'ells.

Solucio:

Verticals: 1. ARRAÏLLAR 2. ENCANAR 1. CRUSTACEU 2. GRANEU 3. CAPRICORN 4. GARPAIG 5. ORIUNT 6. LLANCER 7. MAGRE 8. LLETERA

I RECORDA...La nostra primera paraula es **arraïllar**. L'accio i efecte d'arraïllar es un **arraïllament** o una **arraïllada**. Es **arraïllador** allo que arraïlla facilment. Està **arraïllat** el vegetal que s'ha fixat a la terra per les rails; l'idea o costum que s'ha fet forta i te gran acceptacio en una societat, comunitat, grup, etc.; el que s'ha establert en un lloc, adaptant-se ad ell i vinculant-se a la seua vida. Eix. *Vaig fer el transplant del fruital fa unes setmanes i pareix que ha arraïllat molt be./ En la meua familia arraïllà la tradicio de fer arros en llet el Divendres Sant./ Els meus veïns son ucraïans i han arraïllat en Valencia sense cap dificultat.* La nostra segona paraula es **encanar**. Està **encanat** aquell que ha perdut l'ale com a conseqüencia de fortes rialles o de plor intens. Eix. *Es propensa a encanar-se quan plora sense parar.*